

**AKTSOMHETSVURDERING AV
INNOVASJON NORGES VIRKSOMHET**

19. juni 2023

SAMMENDRAG	4
1 INNLEDNING	7
2 INNOVASJON NORGES VIRKSOMHET	8
2.1 Innovasjon Norges formål	8
2.2 Trekk ved Innovasjon Norges virksomhet som påvirker risikobildet	8
2.2.1 Generelt	8
2.2.2 Risiko for direkte negativ påvirkning	8
2.2.3 Risiko for indirekte negativ påvirkning	9
3 FORANKRING AV ANSVARLIGHET I INNOVASJON NORGE.....	11
3.1 Generelt om internkontroll	11
3.2 Strategier, policyer og retningslinjer	11
3.2.1 Retningslinje om risikounivers og risikoeierskap i Innovasjon Norge	11
3.2.2 Etiske retningslinjer	11
3.2.3 Innovasjon Norges selskapsstrategi (2020-2025).....	12
3.2.4 Strategi for bærekraft 2021-2025.....	12
3.2.5 Policy for god forretningsskikk	13
3.2.6 Antikorrupsjonspolicy.....	13
3.2.7 Retningslinje for gjennomføring av aktsomhetsvurderinger og overholdelse av åpenhetsloven	13
3.2.8 Reisepolicy	13
3.2.9 Retningslinjer for tillitsverv, bierverv og verdipapirhandel.....	13
3.2.10 Veileder for bærekraftig drift av Innovasjon Norge	14
3.2.11 Retningslinjer for utelukkelse av selskaper	14
3.2.12 CR-Policy for Investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa.....	14
3.3 Prosedyrer, veiledninger og maler	15
3.3.1 Verktøy for vurdering av bærekraftsrisiko	15
3.3.2 Prosedyre for gjennomføring av bakgrunnsundersøkelser	15
3.3.3 Behovsmelding	15
3.3.4 Prosedyrer for håndtering av innsynskrav.....	15
3.3.5 Finansieringshåndboka	16
3.3.6 HMS-håndboken.....	16
3.4 Opplæringstiltak	16
3.4.1 Onboarding	16
3.4.2 Dilemmatrening	16
3.4.3 Sustainability toolbox	16
3.4.4 IN Academy.....	16
3.5 Kontraktsrettslig regulering.....	17
3.5.1 Levering av tjenester	17
3.5.2 Kjøp av produkter og tjenester.....	17
3.6 Håndtering av varslinger i Innovasjon Norge	17

4	VURDERING AV RISIKO FOR NEGATIV PÅVIRKNING OG FASTSETTELSE AV TILTAK.....	18
4.1	Hva er «risiko for negativ påvirkning»?	18
4.2	Hvordan aktsomhetsvurderingen er strukturert.....	19
4.3	Klima og miljø	19
4.3.1	Levering av tjenester (klima og miljø)	19
4.3.2	Kjøp av produkter og tjenester (klima og miljø)	21
4.3.3	Øvrig drift (klima og miljø).....	22
4.4	Sosiale forhold	24
4.4.1	Levering av tjenester (sosiale forhold)	24
4.4.2	Kjøp av produkter og tjenester (sosiale forhold).....	27
4.4.3	Øvrig drift (sosiale forhold).....	28
4.5	Selskapsstyring	30
4.5.1	Levering av tjenester (selskapsstyring).....	30
4.5.2	Kjøp av produkter og tjenester (selskapsstyring)	32
4.5.3	Øvrig drift (selskapsstyring)	33

SAMMENDRAG

Innovasjon Norge er underlagt åpenhetsloven som trådte i kraft 1. juli 2022. Loven skal fremme virksomheters respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold og krever blant annet at det gis informasjon til allmennheten og at det gjennomføres aktsomhetsvurderinger. Aktsomhetsvurderinger er også et sentralt punkt i OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP). De forventer at bedrifter gjennomfører aktsomhetsvurderinger *for å unngå skade på mennesker, samfunn og miljø*. Skaden på mennesker, samfunn og miljø kan enten skje direkte (fra virksomheten selv) eller indirekte (gjennom sine kunder, leverandører og andre tredjeparter).

Denne rapporten utgjør Innovasjon Norges aktsomhetsvurdering. Aktsomhetsvurderingen beskriver Innovasjon Norges virksomhet og risikobilde innen områdene klima og miljø (Environmental), sosiale forhold (Social) og selskapsstyring (Governance) (ESG). ESG er et etablert begrep i bedrifters arbeid med bærekraft og bærekraftsrisiko. Rapporten har således et bredere omfang enn åpenhetsloven da den også adresser risiko for negativ påvirkning knyttet til klima/miljø og selskapsstyring, i tillegg til sosiale forhold.

Et sentralt element i aktsomhetsvurderingen er redegjørelsen for den internkontroll og de tiltak som Innovasjon Norge har iverksatt for å overholde kravene i OECDs retningslinjer, UNGP og åpenhetsloven, herunder skriftlige policyer, retningslinjer, prosedyrer og opplæringstiltak.

Hvilke tiltak som vil være nødvendige for å få et tilfredsstillende internkontrollnivå innenfor ESG, vil variere med hensyn til sannsynligheten for brudd og konsekvensene ved brudd på ESG-prinsipper. Momenter som påvirker sannsynligheten for brudd på ESG-prinsipper er graden av kompleksitet, selskapets interne fagkompetanse, operativ eksponering og selskapets erfaringsgrunnlag. Momenter som påvirker konsekvensene ved brudd på ESG-prinsipper er krenkelsens karakter eller alvorlighetsgrad, samt risiko for sanksjoner, økonomisk tap eller svekket omdømme for Innovasjon Norge.

Risikoen avhenger både av en vurdering av behovet for internkontrolltiltak basert på det enkelte ESG-områdets særtrekk og det faktiske internkontrollnivået innenfor hvert område. I alle tilfeller vil imidlertid risikoen være lavere desto bedre internkontrollen er.

Dersom det er vurdert at internkontrollnivået er tilfredsstillende og det ikke er behov for tiltak er risiko vurdert til «lav» (grønn). «Moderat risiko» (gult) er vurdert til at internkontrollnivået er utilfredsstillende at det bør iverksettes tiltak. Ingen områder i Innovasjon Norges aktsomhetsvurdering er vurdert til «høy risiko» (rød), hvor internkontrollen blir vurdert til fraværende og tiltak *må* iverksettes.

På bakgrunn av gjennomført aktsomhetsvurdering vil Innovasjon Norge iverksette følgende tiltak:

	Lav risiko ¹	Moderat risiko ²	Høy risiko ³
Klima og miljø			
• Levering av tjenester		✓	
Tiltak	Ansvarlig		Frist
1. Tilgjengeliggjøre digitalt verktøy for vurdering av bærekraftsrisiko for Innovasjon Norges kunder	Strategi og Innovasjonspolitik		01.11.2023
2. Revisjon av standardvilkår med hensyn på klima og miljø	Legal and compliance		31.12.2023
3. Revidere policy for god forretningsskikk med hensyn på klima og miljø	Strategi og Innovasjonspolitik		31.12.2023
4. Vurdere relevant metodikk for kvantifisering av utslipp knyttet til Innovasjon Norges portefølje som en del av scope 3-utslippene i Innovasjon Norges klimaregnskap	Strategi og Innovasjonspolitik		31.03.2024
• Kjøp av produkter og tjenester		✓	
Tiltak	Ansvarlig		Frist
5. Gjennomgå avtalemaler, maler for konkurransegrunnlag og annen dokumentasjon/informasjon som brukes i anskaffelsesprosessen	Legal and compliance		31.12.2023
6. Utvide klimaregnskapet til å inkludere Innovasjon Norges leverandører som en del av scope 3-utslipp	Virksomhetsstyring og økonomi		31.03.2024
• Øvrig drift		✓	
Tiltak	Ansvarlig		Frist
7. Vurdere å utvide Innovasjon Norges klimaregnskap til å inkludere mer spesifiserte utslipp knyttet til den enkelte divisjons eller avdeling	Virksomhetsstyring og økonomi		31.03.2024
Sosiale forhold			
• Levering av tjenester		✓	
Tiltak	Ansvarlig		Frist
8. Revisjon av standardvilkår med hensyn på sosiale forhold	Legal and compliance		31.12.2023
9. Videreutvikle prosedyrer for HPO-programmet for å ytterligere redusere bærekraftsrisiko	Eksport		31.12.2023
10. Implementere egenerklæring om ansvarlig næringsliv i alle kompetanse- og profileringstjenester, herunder statsbesøk	Eksport		31.12.2023
11. Ta opp eiers eksponering for ESG-risiko i eierdialogmøtet høsten 2023	Strategi og Innovasjonspolitik		31.12.2023
12. Revidere policy for god forretningsskikk med hensyn på sosiale forhold	Strategi og Innovasjonspolitik		31.12.2023
• Kjøp av produkter og tjenester		✓	
Tiltak	Ansvarlig		Frist
13. Plassere ansvaret for å systematisere leverandøroppfølgingen for å få en bedre oversikt, herunder ansvarliggjøre og gi opplæring til avtaleeiere	Strategi og Innovasjonspolitik		31.12.2023

¹ Internkontrollnivået er tilfredsstillende.

² Internkontrollnivået er utilfredsstillende for eksempel på grunn av (i) ufullstendighet/dårlig kvalitet, (ii) mangelfull kjennskap/kunnskap hos berørte ansatte, og/eller (iii) mangelfull etterlevelse.

³ Internkontrollnivået er uakseptabelt for eksempel på grunn av (i) fullstendig manglende internkontroll, (ii) svært dårlig kvalitet, (iii) svært mangelfull kjennskap/kunnskap hos berørte ansatte og/eller (iv) svært mangelfull etterlevelse.

	Lav risiko ¹	Moderat risiko ²	Høy risiko ³
14. Legge inn kontraktregulering for leverandører om rapporteringsmekanismer knyttet til ESG		Legal and compliance	31.12.2023
• Øvrig drift	✓		
Tiltak		Ansvarlig	Frist
15. Vurdere å ta inn et punkt om at Innovasjon Norge støtter retten til kollektive forhandlinger og organisasjonsfrihet i nye etiske retningslinjer		HR	31.12.2023
Selskapsstyring			
• Levering av tjenester		✓	
Tiltak		Ansvarlig	Frist
16. Sikre vurdering og ivaretagelse av KYC-tematikk i anskaffelsen av nytt kredittinformasjonssystem		Kreditt, spesialengasjement og vedlikeholdsenter	31.12.2023
17. Revisjon av IDD-prosedyrer		Legal and compliance	31.12.2023
18. Revisjon av standardvilkår med hensyn på selskapsstyring		Legal and compliance	31.12.2023
19. Revidere policy for god forretningsskikk med hensyn på selskapsstyring		Strategi og Innovasjonspolitik	31.12.2023
20. Videreutvikle due diligence-prosedyrer for Invest in Norway		Invest in Norway	31.12.2023
• Kjøp av produkter og tjenester		✓	
Tiltak		Ansvarlig	Frist
21. Legge inn sjekk av eierskap opp til reelle rettighetshavere før kontraktsinngåelse i sjekklister for anskaffelser, for store kontrakter over en viss størrelse.		Legal and compliance	31.12.2023
• Øvrig drift	✓		
Tiltak		Ansvarlig	Frist
22. Publisere Innovasjon Norges aktsomhetsvurdering på selskapets nettsider		Markedsavdelingen	01.07.2023

Dersom tiltakene gjennomføres i samsvar med fastsatt plan vil flere av områdene ovenfor få endret risiko fra «moderat» (gult) til «lav» (grønt).

Oslo, 19. juni 2023

Eva Camerer
Direktør for strategisk stab

Arnfinn Lundberg Bakke
Programansvarlig for ansvarlig næringsliv

1 INNLEDNING

Regjeringen forventer at norske selskaper gjør seg kjent med og etterlever OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP). Disse forventningene omfatter også Innovasjon Norge og selskapets norske kunder, leverandører og partnere.

OECDs retningslinjer og UNGP oppstiller en rekke anbefalinger innenfor områdene klima og miljø (Environmental), sosiale forhold (Social) og selskapsstyring (Governance) (ESG). I Innovasjon Norge har vi valgt å fokusere på følgende temaer innenfor hvert av ESG-områdene:

Klima og miljø (E)	Sosiale forhold (S)	Selskapsstyring (G)
<ul style="list-style-type: none">• Utslipp (innkjøp, reiser, energiforbruk, avfall, vannkvalitet)• Bruk av resirkulerte materialer og komponenter• Biodiversitet og ivaretagelse av sårbare økosystemer (avskoging)• Dyrevelferd	<ul style="list-style-type: none">• Tvangsarbeid• Uanstendige lønns- og arbeidsvilkår• Barnearbeid• Menneskehandel og menneskesmugling• Diskriminering, likestilling og mangfold• Forbrukerinteresser• Fagorganisering og kollektive forhandlinger• Urfolks rettigheter	<ul style="list-style-type: none">• Korrupsjon og bestikkelser• Sanksjoner (terrorfinansiering etc.)• Manglende åpenhet (eierskap og skatteunndragelse etc.)• Styresammensetning og mangfold• Hvitvasking• Konkurransen

Det følger av åpenhetsloven § 1 at den «skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, og sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold».⁴ Selv om åpenhetsloven tar utgangspunkt i anbefalingene som følger av retningslinjene, har den et langt snevrere virkeområde. Mens retningslinjene omfatter samtlige ESG-områder, fokuserer åpenhetsloven kun på risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter.⁵

Innovasjon Norge er underlagt åpenhetsloven og arbeider systematisk for å oppfylle forventningen om etterlevelse av OECDs retningslinjer og UNGP. Rammene for ESG-arbeidet i Innovasjon Norge er fastsatt i en egen retningslinje. Retningslinjen slår blant annet fast at selskapets innsats ikke skal avgrenses til åpenhetslovens virkeområde, men omfatte samtlige ESG-områder.⁶

Et sentralt element i OECDs retningslinjer, UNGP og åpenhetsloven er forventningen om at det skal gjennomføres aktsomhetsvurderinger for å unngå skade på mennesker, samfunn og miljø. Denne rapporten utgjør Innovasjon Norges aktsomhetsvurdering per 19. juni 2023, jf. retningslinjene pkt. 3.3.

I det følgende vil det først gis en overordnet beskrivelse av Innovasjon Norges virksomhet i et ESG-perspektiv (pkt. 2). Deretter vil det redegjøres nærmere for hvordan ansvarlighet er forankret i selskapet (pkt. 3). Avslutningsvis vil det redegjøres for metoden som er brukt for å vurdere risikoen for negativ påvirkning, før den faktiske risikoen vurderes og tiltak fastsettes (pkt. 4).

⁴ Loven trådte i kraft 1. juli 2022.

⁵ Se Prop.150 L (2020–2021) s. 6.

⁶ Retningslinjen er beskrevet i pkt. 3.2.7 nedenfor.

2 INNOVASJON NORGES VIRKSOMHET

2.1 Innovasjon Norges formål

Innovasjon Norge er et særlovsselskap som har til formål å være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet, jf. lov om Innovasjon Norge § 1. Selskapet eies av staten med 51 prosent og fylkeskommunene med 49 prosent.

Selskapet finansieres gjennom bevilgninger fra selskapets eiere og oppdragsgivere. Det følger av lov om Innovasjon Norge § 10 at for å fremme selskapets formål kan selskapets midler blant annet brukes til:

- finansiering, herunder tilskudds-, låne-, garanti- og egenkapitalordninger;
- rådgiving og kompetansehevende tiltak;
- nettverk og infrastruktur; og
- profilering av norsk næringsliv i utlandet.

Verken forvaltningsloven, finansforetaksloven eller hvitvaskingsloven gjelder for Innovasjon Norge. Selskapet er imidlertid underlagt annet viktig offentligrettslig regelverk, herunder blant annet arkivloven, offentlighetsloven og anskaffelsesloven. Med mindre lov- eller forskrift gir anvisning på at Innovasjon Norges vedtak vil være gjenstand for klage, vil det heller ikke være noen klagerett på de vedtak selskapet fattet.⁷

2.2 Trekk ved Innovasjon Norges virksomhet som påvirker risikobildet

2.2.1 Generelt

Som skissert ovenfor under pkt. 1 skal det etter OECDs retningslinjer, UNGP og åpenhetsloven gjennomføres aktsomhetsvurderinger for å unngå skade på mennesker, samfunn og miljø. Skaden på mennesker, samfunn og miljø kan enten skje direkte eller indirekte. Med direkte negativ påvirkning siktes det til den påvirkningen som skjer direkte fra virksomheten selv (for eksempel uanstendige lønns- og arbeidsvilkår for egne ansatte). Indirekte negativ påvirkning er den påvirkningen en virksomhet har gjennom sine kunder, leverandører og andre tredjeparter (for eksempel bruk av en leverandør som har uanstendige lønns- og arbeidsvilkår overfor sine ansatte). I det følgende vil vi skissere enkelte trekk ved Innovasjon Norges virksomhet som påvirker risikobildet.

2.2.2 Risiko for direkte negativ påvirkning

Innovasjon Norge er representert i alle fylker (18 kontorer) og i 22 land (27 kontorer).⁸ Selskapet har per 1. juni 2023 til sammen 712 ansatte. Flere av landene Innovasjon Norge er etablert i har relativt store utfordringer innenfor flere ESG-områder (flere av landene har en CPI-score⁹ på under 60). Dette stiller høye krav til selskapets aktsomhetsnivå.

⁷ I motsetning til det som er det førende prinsippet innenfor forvaltningsretten, skal Innovasjon Norge ha et forretningsmessig forhold til sine kunder, jf. Ot.prp.nr. 14 (2003–2004) s. 6. Dette innebærer blant annet at Innovasjon Norge inngår avtaler med sine kunder dersom søknadene innvilges (en prosess med tilbud og aksept) og at alminnelige kontraktsrettslige prinsipper vedrørende mislighold etc. kommer til anvendelse.

⁸ Det følger av lov om Innovasjon Norge § 12 at selskapet skal samarbeide med utenriktjenesten i sin virksomhet utenfor Norge.

⁹ Innovasjon Norge bruker Transparency Internationals korrupsjonsindeks (CPI) som et element i sine risikovurderinger.

Når det gjelder klima- og miljø, er Innovasjon Norge – i likhet med andre tjenesteytende virksomheter – i hovedsak utsatt for risiko gjennom selskapets egen drift og ansattes reisevirksomhet. Det faktum at Innovasjon Norge ikke er en produksjonsvirksomhet, gjør imidlertid risikobildet mindre komplisert.

Innovasjon Norges globale tilstedeværelse påvirker risikobildet både når det gjelder sosiale forhold og selskapsstyring. Selskapets kontorer i utlandet preges imidlertid av oversiktlige forhold, tett oppfølging og profesjonell personalforvaltning.

Innovasjon Norges virksomhet er også av en slik karakter at det ikke er behov for lisenser, tillatelser, konsesjoner etc.¹⁰ Som forvalter av betydelige offentlige midler, både i Norge og i utlandet, samt Innovasjon Norges rolle som innkjøper av tjenester og varer, er det imidlertid en latent risiko for at Innovasjon Norges ansatte vil være eksponert for muligheter til korrupsjon og andre økonomiske misligheter (både passiv og aktiv korrupsjon). I flere av landene Innovasjon Norge er etablert i, vil de ansatte i tillegg være eksponert for en betydelig høyere korrupsjonsrisiko enn i Norge som følge av kulturforskjeller.

2.2.3 Risiko for indirekte negativ påvirkning

Innovasjon Norge gir finansiering, rådgiving, kompetanse, nettverk og profileringstjenester til et bredt spekter av norske virksomheter. Det vil følgelig alltid være en risiko for en indirekte negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø gjennom selskapets kunder.

Utgangspunktet til Innovasjon Norge er at våre kunder og leverandører skal opptre i samsvar med gjeldende rett, herunder lovgivning som gjelder ESG-relaterte temaer som forurensning, arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, diskriminering, personvern og forbrukerinteresser. Innovasjon Norge har et ansvar for å klart kommunisere disse forventningene og kravene til kundene. Vi legger til grunn at Innovasjon Norges kunder og leverandører forventer det samme av oss.

Når det gjelder Innovasjon Norges kunder, gjøres det ingen inngående kontroll av om virksomheten som drives er i samsvar med det regulatoriske rammeverket som gjelder for kundens virksomhet. Noen ganger vil imidlertid Innovasjon Norge være kjent med forhold som påvirker risikobildet. Dette kan for eksempel komme fra nyhetsoppslag, innlegg i sosiale medier eller gjennom selskapets varslingskanal.¹¹ Også Innovasjon Norges egne erfaringer med kunden vil være relevant.

For enkelte typer saker er det fastsatt ulike terskelverdier som regulerer i hvilke tilfeller det skal gjøres en grundigere bakgrunnsundersøkelse (IDD).¹² Etter gjennomført bakgrunnsundersøkelse kan Innovasjon Norge bli oppmerksom på forhold som vil måtte adresseres i saksbehandlingen, enten gjennom anmodninger til kunden om å redegjøre nærmere for enkelte konkrete forhold¹³ eller at det i et positivt vedtak oppstilles vilkår som har til hensikt å redusere en identifisert ESG-risiko.¹⁴

Innovasjon Norges setter krav om at kunder, leverandører og partnere utøver sin virksomhet i tråd med OECDs retningslinjer og UNGP. Dette inkluderer at virksomheten gjennomfører aktsomhetsvurderinger for å unngå skade på mennesker, samfunn og miljø, og at de håndterer

¹⁰ Unntak gjelder ved konkrete aktiviteter, som for eksempel gjennomføring av konkurranser etc.

¹¹ Se pkt. 3.6.

¹² Se pkt. 3.3.2.

¹³ Dersom kunden ikke besvarer Innovasjon Norges spørsmål på en tilfredsstillende måte, vil ikke Innovasjon Norge gi tjenester til kunden.

¹⁴ For eksempel at det settes som vilkår at det før første utbetaling må fremlegges dokumentasjon som viser at kunden har utarbeidet retningslinjer, foretatt opplæring av ansatte eller gjennomført andre tiltak for å styrke internkontrollen innenfor et bestemt område.

potensiell risiko gjennom egnede internkontrollsystemer og retningslinjer.¹⁵ Innovasjon Norge skal ikke støtte prosjekter med uakseptabel høy bærekraftsrisiko, inkludert risiko for negativ påvirkning på mennesker, samfunn eller miljø¹⁶.

For å øke kundenes muligheter for å lykkes sparrer Innovasjon Norge med kundene om mulig bærekraftsrisiko ved hjelp av internt utviklede verktøy.¹⁷ Det er ikke enkelt å sikre at en virksomhet til enhver tid kan garantere at ingen prinsipper brytes, men bedrifter vi samarbeider med skal vise vilje til kontinuerlig forbedring og iverksette tiltak for å ivareta prinsipper om ansvarlig næringsliv.

Det er likevel et viktig prinsipp at Innovasjon Norge skal ha en risikobasert tilnærming til kunders bærekraftsrisiko for å unngå en uforholdsmessig høy ressursbruk knyttet til bærekraftsvurderingene i saksbehandlingen. Dette tilsier at Innovasjon Norge kun i spesielle tilfeller har mulighet til å gjøre en grundig sjekk av kunders leverandørkjeder eller ettergå kunders risikohåndtering i sømmene. I de tilfeller Innovasjon Norge ønsker å tilby finansiering til en virksomhet som har mangler i sin håndtering av bærekraftsrisiko, er det vanlig å kontraktsfeste særvilkår knyttet til oppfyllelse av Innovasjon Norges krav og forventninger til ESG-relaterte temaer.

Det er også nedfelt vilkår om etikk og samfunnsansvar i alle avtaler mellom Innovasjon Norge og våre kunder. Dersom det blir avdekket alvorlige forhold i strid med prinsipper for ansvarlig næringsliv, kan Innovasjon Norge avslutte avtaleforholdet med umiddelbar virkning.

Når det gjelder *Innovasjon Norges leverandører*, vil det alltid være en risiko for at Innovasjon Norge bidrar til negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø gjennom sine leverandører og deres underleverandører. Som en tjenesteytende virksomhet uten egen produksjon har ikke selskapet mange komplekse leverandørkjeder, men det er naturlig å se spesielt på risiko i leverandørkjedene for eksempelvis IKT-utstyr og møbler. Innovasjon Norge har et ansvar for å overvåke og vurdere sine leverandørers praksis regelmessig for å sikre at de overholder ESG-standarder.

Innovasjon Norge har en risikobasert tilnærming til leverandøroppfølging, hvilket vil si at selskapet først og fremst følger opp leverandører som er vurdert til å i størst grad være eksponert for mulig arbeidslivskriminalitet. Innovasjon Norges anskaffelsespraksis er videre innrettet etter de krav i anskaffelsesloven som omhandler blant annet miljø og korrupsjon. Innovasjon Norge anvender også miljø som tildelingskriterium i de anskaffelser der det er relevant og kan knyttes til leveransen.

Når det gjelder *Innovasjon Norges eierskapsutøvelse* av Investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa, har Innovasjon Norge vedtatt en egen Corporate Responsibility-policy som skal sikre at fondet i sin virksomhet legger stor vekt på ansvarlighet for miljø, menneskerettigheter, arbeidsforhold, antikorrupsjon og forbrukerinteresser. I revidert nasjonalbudsjett har regjeringen foreslått avvikling av Investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa

Som det fremgår ovenfor eies Innovasjon Norge av staten med 51 prosent og fylkeskommunene med 49 prosent. Det følger av UNGP pkt. 19 at et selskap bør bruke sin innflytelse til å påvirke eiere og andre tredjeparter. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) har eierinteresser i en lang rekke forskjellige selskaper med en virksomhet som kan være utfordrende i et ESG-perspektiv. Det er en forventning om at Innovasjon Norge stiller spørsmål og krever svar til sine eiere om dette. Dette gjelder også ovenfor fylkeskommunene, som også eier en rekke selskaper.

¹⁵ Se pkt. 3.2.5.

¹⁶ Se pkt. 3.2.111.

¹⁷ Se pkt. 3.3.1.

3 FORANKRING AV ANSVARLIGHET I INNOVASJON NORGE

3.1 Generelt om internkontroll

Et sentralt element i OECDs retningslinjer, UNGP og åpenhetsloven er forventningen om at det skal gjennomføres aktsomhetsvurderinger *for å unngå skade på mennesker, samfunn og miljø*. Dette kan inngå som en del av næringslivsaktørens ordinære internkontroll; nemlig den innsatsen som gjøres for å sikre:

- målrettet og effektiv drift;
- pålitelig rapportering; og
- overholdelse av lover og regler

En god internkontroll fordrer at det enten foreligger:

- tekniske systemer som «tvinger» ansatte til å gjøre de riktige tingene på de riktige måtene; og/eller
- oppdaterte skriftlige policyer, retningslinjer, prosedyrer etc. som de ansatte har god kjennskap til og følger lojalt.

I det følgende vil vi i korthet redegjøre for de *mest sentrale* tiltakene Innovasjon Norge har iverksatt for å overholde kravene i OECDs retningslinjer, UNGP og åpenhetsloven.

3.2 Strategier, policyer og retningslinjer

3.2.1 Retningslinje om risikounivers og risikoeierskap i Innovasjon Norge

Innovasjon Norge står overfor en rekke risikoer fra eksterne faktorer knyttet til politiske-, økonomiske, teknologiske forhold og interne faktorer knyttet til medarbeidere, ledelse, systemer og prosesser. Dette er nærmere beskrevet i en egen retningslinje om risikounivers og risikoeierskap i Innovasjon Norge.

Selskapets risikounivers er delt inn i tre hovedområder:

- Strategisk risiko
- Finansiell risiko
- Operasjonell risiko

ESG-risiko er en del av den strategiske forretningsrisikoen som er en egen risikokategori under strategisk risiko.

3.2.2 Etske retningslinjer

Det følger av lov om Innovasjon Norge § 24 at selskapet «skal ha egne etiske retningslinjer som omhandler selskapet som sådan og de ansattes virke på vegne av selskapet». I forarbeidene er dette forklart med at både «ledelse og ansatte bør ha høy bevissthet om etiske problemstillinger som berører virksomheten, herunder korrupsjon, miljømessige problemstillinger, menneskerettighetsforpliktelser, spørsmål knyttet til næringslivets sosiale ansvar og kjøp og aksept av seksuelle tjenester».¹⁸

Innovasjon Norges etiske retningslinjer pkt. 4.1 (jf. pkt. 3 annet ledd) adresserer ESG på følgende måte:

¹⁸ Jf. Ot.prp.nr.14 (2003–2004) s. 16.

«Innovasjon Norge forvalter offentlige midler og skal gjennom anvendelsen av disse bidra til lønnsom og bærekraftig næringsutvikling i hele landet. Vårt bidrag til verdiskaping i samfunnet, skal skje gjennom utøvelse av samfunnsansvar hvor både økonomiske, sosiale og miljømessige vurderinger legges til grunn for vår virksomhet. Dette gjelder både ved anvendelsen av offentlige ressurser, og vår atferd som medarbeidere i Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge skal ikke bidra til forretninger og prosjekter som utgjør en uakseptabel risiko for at vi medvirker til uetiske handlinger eller unnlatelser. Eksempler er krenkelser av grunnleggende humanitære prinsipper og menneskerettigheter, korrupsjon eller miljødelegger.

Etikk og samfunnsansvar skal være en del av vurderingskriteriene ved bruk av alle våre tjenester og for valg av samarbeidspartnere og leverandører, i henhold til vår delpolicy for samfunnsansvar.

Innovasjon Norge skal være en pådriver for gode etiske holdninger hos våre kunder, leverandører og øvrige samarbeidspartnere. Innovasjon Norge har utformet et prinsippnotat 'Samfunnsansvar i næringslivet', som uttrykker en overordnet forventning til våre kunder og samarbeidspartnere, og som angir fokusområder og veiledende prinsipper.»

De etiske retningslinjene er under revisjon. Formålet med revisjonen er først og fremst å forenkle og gjøre regelverket lettere tilgjengelig. Innholdet – standardene for etisk atferd som dagens interne regler stiller – er det ikke behov for å gjøre større endringer i, selv om både ansvarlig næringsliv og bærekraft vil få økt fokus.

3.2.3 Innovasjon Norges selskapsstrategi (2020-2025)

Innovasjon Norges selskapsstrategi (2020-2025) uttrykker at bærekraft skal være gjennomgående i Innovasjon Norges virksomhet og forståelsen av bærekraftsrisiko (ESG) er spesielt prioritert.

3.2.4 Strategi for bærekraft 2021-2025

Innovasjon Norges Strategi for bærekraft skal synliggjøre den rollen innovasjon og næringsutvikling har i å nå ulike mål innen bærekraft, og hvordan Innovasjon Norge følger opp bærekraft i aktiviteter og prioriteringer.

Innovasjon Norge skal legge til rette for at norsk næringsliv styrker sin grønne konkurransekraft og utvikler innovative løsninger for å møte de globale samfunnsutfordringene.

Strategi for bærekraft er et supplement til selskapsstrategien, og er et virksomhetsovergrepene dokument som beskriver overordnede føringer og prinsipper for alt arbeid med bærekraft i Innovasjon Norge.

Bærekraftstrategien gjelder for alle ansatte i Innovasjon Norge, samt eksterne konsulenter som utfører oppgaver for Innovasjon Norge. Alle ledere i Innovasjon Norge er ansvarlige for å implementere strategien innenfor sine ansvarsområder.

Operasjonalisering av strategien gjøres gjennom policyer, handlingsplaner og virksomhetsstyring.

3.2.5 Policy for god forretningsskikk

Arbeidet med ansvarlig næringsliv i Innovasjon Norge er forankret i policy for god forretningsskikk. Dokumentet beskriver hva Innovasjon Norge mener med god forretningsskikk og hvilke forventninger vi har til kundene våre, samt til leverandører og samarbeidspartnere.

Dokumentet setter krav om at kunder, leverandører og partnere av Innovasjon Norge utøver sin virksomhet i tråd med OECDs retningslinjer og UNGP. Dette inkluderer at virksomheten gjennomfører aktsomhetsvurderinger for å unngå skade på mennesker, samfunn og miljø, og at de håndterer potensiell risiko gjennom egnede internkontrollsystemer og retningslinjer.

3.2.6 Antikorrupsjonspolicy

Innovasjon Norge har en egen antikorrupsjonspolicy. I forbindelse med arbeidet med revideringen av de etiske retningslinjene, legges det opp til at det ikke blir en egen policy på antikorrupsjon. Antikorrupsjon vil behandles på samme måte som øvrige ESG-relaterte temaer, og det arbeides også med å ferdigstille oppdaterte retningslinjer om gaver og representasjon (som vil reflektere det som er regulert i dagens antikorrupsjonspolicy).

3.2.7 Retningslinje for gjennomføring av aktsomhetsvurderinger og overholdelse av åpenhetsloven

Når det gjelder Innovasjon Norges arbeid med aktsomhetsvurderinger og overholdelse av OECDs og retningslinjer, UNGP og åpenhetsloven, er det vedtatt en egen retningslinje. Formålet med retningslinjen er å fastsette rammene for Innovasjon Norges arbeid for å oppfylle selskapets plikter i henhold til åpenhetsloven.

3.2.8 Reisepolicy

Innovasjon Norge har en reisepolicy som har til formål å sikre at reisevirksomheten i selskapet blir planlagt og gjennomført på en mest mulig kostnadseffektiv og bærekraftig måte. Reisepolicyen ble stammet inn i 2022 for å ytterligere fremme bærekraftige praksiser. Retningslinjene er nå designet for å begrense reiser til det som er absolutt nødvendig, med sterk vekt på bruk av digitale kommunikasjonsmidler som telefon og videokonferanse. Dette gjelder ikke bare ut fra tjenstlige behov, men også med tanke på selskapets forsterkede bærekraftstrategi. Når reiser er nødvendige, skal reisens miljøavtrykk veie tyngre enn pris i valg av transportmiddel. Dette reflekterer Innovasjon Norges forpliktelse til å redusere sitt karbonavtrykk og fremme bærekraftige praksiser.

3.2.9 Retningslinjer for tillitsverv, bierverv og verdipapirhandel

Innovasjon Norge er avhengig av et godt omdømme og høy grad av tillit fra kunder, eiere, oppdragsgivere og andre. Regler om habilitet er et viktig fundament for denne tilliten. Habilitetsreglenes formål er ikke bare å sikre upartiske avgjørelser, men også å bidra til å opprettholde allmenhetens tillit til Innovasjon Norge. Av denne grunn er habilitetsbestemmelsen i lov om Innovasjon Norge § 25 utformet slik at det ikke er avgjørende om det er grunn til å mistenke at vedkommende vil være partisk, men først og fremst om de ytre forhold slik disse fremstår objektivt sett (fra allmenhetens side) er egnet til å svekke tilliten.

Selskapet har utarbeidet egne retningslinjer og søknadskjemaer for tillitsverv og bierverv. Verdipapirhandel er ikke betinget av forutgående samtykke, men handel i unoterte verdipapirer må meldes til Innovasjon Norge.

3.2.10 Veileder for bærekraftig drift av Innovasjon Norge

Innovasjon Norge skal være minst like god på bærekraftig drift som andre offentlige og private aktører vi sammenligner oss med. Det er utviklet en veileder som gir retningslinjer for hvordan Innovasjon Norge jobber med bærekraft i egen organisasjon. Veilederen er et styrende dokument som skal sørge for kontinuitet og utvikling innenfor arbeidsområder internt i Innovasjon Norge.

Den setter ikke kvantitative krav, men gir føringer for hvordan Innovasjon Norge skal innrette sitt arbeid med hensyn til prinsipper for bærekraft. Dokumentet skal styrke beslutningsgrunnlaget innenfor eiendoms- og utstyrsforvaltning, samt i anskaffelsespolicy og reisepolicy, og sikre at organisasjonen er bevisst sin påvirkning på miljø, samfunn og mennesker.

3.2.11 Retningslinjer for utelukkelse av selskaper

Innovasjon Norge skal ikke støtte prosjekter med uakseptabel høy bærekraftsrisiko, inkludert risiko for negativ påvirkning på mennesker, samfunn eller miljø. Med støtte i denne sammenheng menes alle Innovasjon Norges tjenester, med og uten subsidieeffekt.

Innovasjon Norge har fastsatt i *Strategi for bærekraft (2021-2025)* at selskapet følger de samme retningslinjene for adferd- eller produktbaserte utelukkelse som Finansdepartementet har fastsatt for Statens pensjonsfond utland. Dette innebærer at Innovasjon Norge ikke skal støtte selskaper hvor det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller er selv ansvarlig for:

- Grove eller systematiske krenkelse av menneskerettighetene som for eksempel drap, tortur, frihetsberøvelse, tvangsarbeid, de verste former for barnearbeid;
- Grove krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner;
- Alvorlig miljøskade;
- Handlinger eller unnlatelser som på et aggregert selskapsnivå i uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser;
- Grov korrupsjon;
- Andre, særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer;

På bakgrunn av dette vil Innovasjon Norge for eksempel helt utelukke prosjekter knyttet til tobakk, kontroversielle våpen, og prosjekter med høy klimarisiko som utvinning av kull og oljesand, samt kullbasert kraftutvinning. Innovasjon Norge anser det som ukurant å tilby finansiering og rådgivningstjenester til selskaper som mottar fem prosent eller mer av sin totale omsetning fra én av de aktiviteter eller produkter som er nevnt i dette kapittelet. Innovasjon Norge bør dessuten vise ekstra aktsomhet ved støtte til prosjekter knyttet til pengespill og produksjon eller bruk av ikke-bærekraftig palmeolje. Innovasjon Norge følger som hovedregel Etikkrådets operasjonalisering av retningslinjene.

3.2.12 CR-Policy for Investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa

På oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet administrerer Innovasjon Norge Investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa. I den forbindelse er det utarbeidet en Corporate Responsibility (CR)-policy for fondet som fastsetter prinsipper for ansvarlig utøvelse av eierskapet og fondets forvaltning. Fondet forvaltes av Kirkenes fondsforvaltning.

Policydokumentet er også et verktøy for å identifisere risiko og redusere denne. For forvalters vedkommende fastsetter policyen derfor konkrete krav til fondets prosedyrer for aktsomhetsvurderinger. Policydokumentet setter også krav til at fondets forvalter følger opp policy gjennom aktivt eierskap og at de er pådriver for å få på plass CR-prinsipper i porteføljeselskapene.

I revidert nasjonalbudsjett har regjeringen foreslått avvikling av Investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa.

3.3 Prosedyrer, veiledninger og maler

3.3.1 Verktøy for vurdering av bærekraftsrisiko

Innovasjon Norges bærekraftstrategi tilsier at vi skal vurdere bedrifters evne til å håndtere bærekraftsrisiko når de skal motta tjenester fra oss. Formålet med dette er først og fremst å hjelpe bedriften til økt bevissthet rundt egen risiko slik at de kan håndtere dette best mulig.

I tilknytning til finansieringssaker har Innovasjon Norge i flere år hatt en "Røde flagg-veileder" for å vurdere bedriftens håndtering av ansvarlig næringsliv. Denne veilederen er nylig erstattet av et nytt, digitalt verktøy for vurdering av bærekraftsrisiko (ESG). Verktøyet ble rullet ut høsten 2022 og opplæring i bærekraftsrisiko og bruk av verktøyet har blitt gjennomført for ansatte med kundekontakt i første tertial 2023. Bærekraftsrisikovurderinger har følgelig blitt en enda større del av saksbehandlingen i overgangen til nye søknads- og saksbehandlingssystemer i 2022 og 2023. Verktøyet vil også tilgjengeliggjøres for Innovasjon Norges kunder slik at de kan gjøre en selvevaluering av hva som er relevant bærekraftsrisiko for deres virksomhet.

3.3.2 Prosedyre for gjennomføring av bakgrunnsundersøkelser

Innovasjon Norge gjennomfører bakgrunnsundersøkelser (Integrity Due Diligence - IDD) på eksisterende og potensielle kontrakts- og samarbeidspartnere i samsvar med fastsatte prosedyrer. Formålet er blant annet å sikre at Innovasjon Norges kunder og leverandører oppfyller og opptrer i samsvar med ESG-krav, samt forebygge og avdekke korrupsjon og annen økonomisk kriminalitet. Innovasjon Norge har en risikobasert tilnærming til bakgrunnsundersøkelser, noe som innebærer at det kun vil være nødvendig å gjennomføre bakgrunnsundersøkelser i visse situasjoner.

3.3.3 Behovsmelding

Før en anskaffelsesprosess iverksettes, skal innkjøpsansvarlig fylle ut en behovsmelding. Formålet med behovsmeldingen er å kartlegge virksomhetens konkrete behov og å identifisere ulike risikofaktorer av rettslig og omdømmemessig karakter.

3.3.4 Prosedyrer for håndtering av innsynskrav

Offentlighetsloven gjelder for Innovasjon Norge.¹⁹ Selskapets interne håndtering av innsynskrav avhenger av hva innsynskravet gjelder. Det er tre forskjellige prosedyrer som speiler tre forskjellige typer innsynskrav:

- Søkerlister
- Anskaffelser
- Andre temaer

Juridisk avdeling bistår i innsynsprosessen. Det er utarbeidet en veiledning som skisserer de mest sentrale juridiske vurderingstemaene.

¹⁹ Se nærmere beskrivelse av offentlighetslovens virkeområde under pkt. 4.5.3.

3.3.5 *Finansieringshåndboka*

En egen «Finansieringshåndbok» er tilgjengelig for selskapets kunde- og finansieringsrådgivere. Denne har et omfattende kapittel som veileder rådgiverne i hvordan de kan sikre at bærekraft og ansvarlig næringsliv blir riktig vurdert i alle prosjekter og ved alle kunder som søker finansiering hos Innovasjon Norge.

3.3.6 *HMS-håndboken*

Målet med Innovasjon Norges HMS-arbeid er å skape en sikker og helsefremmende arbeidsplass gjennom å redusere risiko for farer og aktivt rette søkelyset mot de positive og helsefremmende faktorene i arbeidsmiljøet. Det systematiske HMS-arbeidet skal bidra til at lover og forskrifter som vedrører arbeidsmiljøet etterleves. HMS-håndboken har samlet Innovasjon Norges overordnede målsettinger på området, sammen med handlingsplan, beskrivelser av roller, inkl. ansvar og oppgaver, knyttet til HMS-arbeidet. Veiledning til, og bruk av, intern varslingskanal er også inkludert.

Arbeidsgiver har ansvaret for arbeidsmiljøet i virksomheten, men vernetjenesten i Norge og Safety representatives fra kontorer utenlands er viktige medspillere som skal bidra til å sikre at hensynet til sikkerhet, helse og velferd for de ansatte ivaretas.

3.4 **Opplæringstiltak**

3.4.1 *Onboarding*

Alle som blir ansatt i Innovasjon Norge mottar tilbud om opplæring i ansvarlig næringsliv. Det er mulig å melde seg på onboardingsmøter gjennom en egen intranettside (Sustainability Toolbox). Onboardingsmøtet gir en introduksjon til tematikken, informasjon om hvor man kan finne verktøy og relevante ressurser, samt muligheten til å diskutere relevante problemstillinger knyttet til ansvarlig næringsliv i den enkeltes stillingsutøvelse.

3.4.2 *Dilemmatrening*

Innovasjon Norge har etisk dilemmatrening, der formålet er å sikre at alle som utfører arbeid eller tjenester for Innovasjon Norge kjenner til gjeldende rettslig og etisk rammeverk, og evner å identifisere og håndtere situasjoner som kan oppstå. Avdelingsledere er ansvarlige for å gjennomføre dilemmatreninger hvert år i sine avdelinger. I 2022 ble det også laget et digitalt kurs for etisk dilemmatrening som gjør det enklere å gjennomføre dilemmatrening fra hjemmekontoret.

3.4.3 *Sustainability toolbox*

Innovasjon Norge har en samleside på intranett der relevant informasjon, ressurser, verktøy og opplæringsmateriell om bærekraft og ansvarlig næringsliv samles. Nettsiden gjør det enkelt å finne og dele relevant informasjon, rapporter, case og lignende. Sustainability toolbox har også en egen seksjon der alle webinarer og e-læringskurs om bærekraft og ansvarlig næringsliv samles.

3.4.4 *IN Academy*

IN Academy er Innovasjon Norge sin egen, interne opplæringsportal. Den er bygd opp som et digitalt kursbibliotek hvor man som ansatt kan finne opplæringsmateriell, e-læringsmoduler og webinarer. I opplæringsportalen finner man p.t. kurs om sirkulærøkonomi, EUs Green Deal og taksonomien, miljøvurderinger i saksbehandlingen, samt tre kurs innen ansvarlig næringsliv (herunder en egen del om aktsomhetsvurderinger).

3.5 Kontraktsrettslig regulering

3.5.1 Levering av tjenester

Innovasjon Norges standardvilkår har en bestemmelse som slår fast utgangspunktet om at Innovasjon Norge skal bidra til en bærekraftig utvikling, herunder til økt samfunnsansvar i norsk næringsliv. Det fremgår videre av bestemmelsen at det er partenes felles forutsetning at virksomheten skal være basert på høye krav til etiske holdninger, unngå å medvirke til korrupsjon, krenkelse av menneskerettigheter, dårlige arbeidsforhold eller skadevirkninger for lokalsamfunn og miljø. Innovasjon Norges forventning om at kunder og samarbeidspartnere har retningslinjer for etikk og samfunnsansvar i virksomheten framgår også av bestemmelsen. Dersom det blir avdekket alvorlige forhold i strid med pliktene i bestemmelsen, kan Innovasjon Norge avslutte avtaleforholdet med umiddelbar virkning.

3.5.2 Kjøp av produkter og tjenester

Innovasjon Norge er, som offentlig oppdragsgiver, underlagt anskaffelsesregelverket og gjør en rekke anskaffelser som støtter våre oppdrag. Anskaffelsene gjelder kjøp av varer, tjenester og teknologiske løsninger, både i Norge og internasjonalt. Det største volumet gjelder innkjøp innenfor de to sistnevnte kategorier. Tjenestekjøp omfatter blant annet kjøp av IT-konsulenter, kjøp av kreative tjenester og kjøp av flytte- og frakttjenester. Innkjøp av teknologiske løsninger omfatter blant annet kjøp av HR-system, system for sikkerhetsovervåkning og kjøp av sky-tjenester. Hver anskaffelse har sitt eget sett med ESG-risikoer.

Både i Innovasjon Norges maler for konkurransegrunnlag og i Innovasjon Norges standard om endringer til relevante kontraktsvilkår, er det stilt krav til at Innovasjon Norge som oppdragsgiver skal bidra til økt samfunnsansvar i norsk næringsliv. Det forventes at Innovasjon Norges leverandører har høye krav til etiske holdninger, respekterer menneskerettighetene og sikrer gode arbeidsforhold. Dersom det blir avdekket alvorlige forhold i strid med dette, har Innovasjon Norge anledning til å avslutte avtaleforholdet med umiddelbar virkning. I Innovasjon Norges kontraktsvilkår er det stilt krav til at lønns- og arbeidsvilkår skal være i tråd med allmenngjort tariffavtale, eventuelt landsomfattende tariffavtale.

I henhold til Innovasjon Norges standard om endringer av relevante kontraktsvilkår, plikter leverandøren å besvare Innovasjon Norges forespørsel om leverandøroppfølging. Videre inneholder kontraktsvilkårene, en plikt for leverandøren til å legge frem dokumentasjon om de lønns- og arbeidsvilkår som vil bli benyttet under avtaleperioden. Denne dokumentasjonsplikten gjelder også underleverandører.

3.6 Håndtering av varslinger i Innovasjon Norge

Innovasjon Norge har en egen elektronisk varslingskanal som er tilgjengelig både på selskapets intranettsider og hjemmeside. Varslingskanalen gir mulighet til anonym varslings og toveiskommunikasjon med anonyme varslere uten at anonymiteten går tapt.

Varslingsreglene i arbeidsmiljøloven hviler på erkjennelsen av at det er viktig – både for virksomhetene det gjelder og for samfunnet – at det sies ifra om kritikkverdige forhold. Varslinger i Innovasjon Norge håndteres av en egen varslingsfunksjon. Varslingsfunksjonen håndterer varslinger både fra interne og eksterne.

Varslingsfunksjonens organisering og oppgaver er regulert i en egen retningslinje. Det er også en prosedyre som beskriver hvordan varslingssaker skal håndteres, samt en retningslinje som beskriver varslingsinstituttet for selskapets ansatte og deres rett og plikt til å varsle.

4 VURDERING AV RISIKO FOR NEGATIV PÅVIRKNING OG FASTSETTELSE AV TILTAK

4.1 Hva er «risiko for negativ påvirkning»?

For å redusere risikoen for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø er det viktig å sikre at ESG gjøres til en del av virksomhetens øvrige internkontrollarbeid, jf. pkt. 3.1. Hvilke tiltak som vil være nødvendige for å få et tilfredsstillende internkontrollnivå innenfor ESG, vil variere med hensyn til virksomhetens størrelse, kontekst, forretningsmodell, sektor/bransje, posisjon i leverandørkjeden og type varer eller tjenester som tilbys.

Momentene nedenfor vil være styrende for helhetsvurderingen av hva som anses som «tilfredsstillende» i Innovasjon Norge:

Momenter som påvirker sannsynligheten for brudd på ESG-prinsipper	Momenter som påvirker konsekvensene ved brudd på ESG-prinsipper
<ul style="list-style-type: none"> • Kompleksitet: Temaene som adresseres i OECDs retningslinjer og UNGP har ulik grad av kompleksitet. • Selskapets interne fagkompetanse: Både kompetansen i Strategisk stab (herunder bærekraft), Legal and Compliance, Virksomhetsstyring og Økonomi, HR og andre avdelinger vil være relevant. • Operativ eksponering for selskapet: Den operative eksponeringen vurderes på bakgrunn av hvilken grad Innovasjon Norge kommer i befatning med de ulike ESG-temaene. • Erfaringsgrunnlag: Her er det spørsmål om hvilke kjente utfordringer som foreligger. 	<ul style="list-style-type: none"> • Krenkelsens karakter: Ved vurdering av krenkelsens karakter, skal det legges vekt på skala (hvor alvorlig er den negative påvirkningen?),²⁰ omfang (hvor mange gjelder det, eller hvor omfattende er den negative påvirkningen?) og mulighet for gjenoppretting (kan det rettes opp igjen?). • Offentlige sanksjoner: Straff for foretaket og enkeltpersoner (bøter og/eller fengsel), overtredelsesgebyr, tvangsmulkt, pålegg om stans av ulovlig aktivitet, vedtak om tilbakekall av konsesjoner etc., merarbeid som følge av oppfølging av vedtak etc. • Økonomisk tap: Krav om erstatning fra enkeltpersoner, kunder, leverandører eller samarbeidspartnere. • Svekket omdømme • Brudd på forventinger fra eiere og oppdragsgivere: Føringer fra Innovasjon Norges eiere og oppdragsgivere kan fremgå av eierbrev, oppdragsbrev, møter og på andre måter.

Det som anses som et tilfredsstillende internkontrollnivå innenfor et ESG-område, vil kunne være utilfredsstillende på et annet der risikoen for å trå feil og/eller følgene av å trå feil er vesentlig større. Risikoen avhenger således både av en vurdering av behovet for internkontrolltiltak basert på det enkelte ESG-områdets særtrekk og det faktiske internkontrollnivået innenfor hvert område. I alle tilfeller vil imidlertid risikoen være lavere desto bedre internkontrollen er.

²⁰

Jf. utelukkelseskriteriene i Innovasjon Norges strategi for bærekraft.

I det følgende vil vi legge følgende kriterier til grunn for vurderingen av risiko for negativ påvirkning:

Risiko		
Lav risiko	Moderat risiko	Høy risiko
Internkontrollnivået er tilfredsstillende. ²¹	Internkontrollnivået er utilfredsstillende for eksempel på grunn av: <ul style="list-style-type: none"> • ufullstendighet/dårlig kvalitet; • mangelfull kjennskap/kunnskap hos berørte ansatte; og/eller • mangelfull etterlevelse. 	Internkontrollnivået er uakseptabelt for eksempel på grunn av: <ul style="list-style-type: none"> • fullstendig manglende internkontroll; • svært dårlig kvalitet; • svært mangelfull kjennskap/kunnskap hos berørte ansatte; og/eller • svært mangelfull etterlevelse.
Det er ikke behov for tiltak	Det bør iverksettes tiltak	Tiltak må iverksettes

4.2 Hvordan aktsomhetsvurderingen er strukturert

For å sikre en systematisk tilnærming, vil de tre ESG-områdene (i) klima og miljø (se pkt. 4.3), (ii) sosiale forhold (se pkt. 4.4) og (iii) selskapsstyring (se pkt. 4.5) vurderes separat. Under hvert av punktene vil vurderingene konsekvent sonde mellom følgende aspekter knyttet til Innovasjon Norges virksomhet:

- **Levering av tjenester:** Dette omfatter alt arbeid Innovasjon Norge foretar seg for å oppfylle sitt formål i samsvar med lov om Innovasjon Norge og føringer fra eiere og oppdragsgivere.
- **Kjøp av produkter og tjenester:** Dette omfatter alle innkjøp Innovasjon Norge foretar seg i Norge og utlandet.
- **Øvrige drift:** Dette omfatter alt som ikke omfattes av punktene ovenfor.

4.3 Klima og miljø

4.3.1 Levering av tjenester (klima og miljø)

Vurdering av risiko:		✓	
Relevante temaer:	☒	Utslipp (innkjøp, reiser, energiforbruk, avfall, vannkvalitet)	☒
	☒	Biodiversitet og ivaretagelse av sårbare økosystemer (avskoging)	☒
Begrunnelse:	<p>Grønne finansieringstjenester</p> <p>Innovasjon Norge har det siste året begynt å legge EUs taksonomi til grunn i finansielle virkemidler der miljøvurderinger er vesentlige, hhv. Miljøteknologiordningen, Grønt vekstlån, Grønt investeringstilskudd og Grønn plattform.</p> <p>For at en aktivitet kan klassifiseres som bærekraftig må den bidra vesentlig til minst ett av seks miljømål, ikke vil være til skade for noen av de andre</p>		

²¹

Internkontrollnivået er ikke nødvendigvis optimalt/uten forbedringspotensial.

	<p>miljømålene, oppfylle minimumsvilkår for sosiale rettigheter (ansvarlig næringsliv), samt svare ut tekniske kriterier knyttet til de seks miljømålene der det er relevant. Det innebærer at vi (avhengig av prosjektets størrelse og bedriftens modenhet) vil gjøre tilpassede vurderinger av hvorvidt prosjektet kvalifiserer i henhold til taksonomien. For store bedrifter og store prosjekter, er det grunn til å kreve mer dokumentasjon/ analyser av dette enn for SMBer med små prosjekt.</p> <p>Risiko for grønnvasking i kommunikasjon om klima og miljø</p> <p>Som en sentral virkemiddelaktør i det grønne skiftet er Innovasjon Norge klar over risikoen for grønnvasking i kommunikasjonen om klima og miljø. De fleste av Innovasjon Norges tildelinger skjer før et innovasjonsprosjekt starter, og det er følgelig en fare for at man overvurderer den potensielle klima- eller miljøeffekten av prosjektene. Et felles prosjekt med resten av virkemiddelapparatet de siste par årene har ført til endringer i hvordan Innovasjon Norge fremover vil klassifisere og rapportere et prosjekt som «grønt». Risiko for grønnvasking begrenser seg imidlertid ikke kun til finansieringsaktiviteter. Eksempelvis har Innovasjon Norge tidligere gjennomgått selskapets bruk av klima- og miljøpåstander på VisitNorways nettsider og gjort nødvendige justeringer for å unngå grønnvasking.</p> <p>Tjenesteyting til risikoutsatte selskaper</p> <p>Innovasjon Norge tilbyr tjenester innen finansiering, rådgiving, kompetanse, nettverk og profilering til et bredt spekter av norske virksomheter. Det vil følgelig alltid være en risiko for en indirekte negativ påvirkning på <i>klima og miljø</i> gjennom selskapets kunder. Innovasjon Norges håndtering av dette risikobildet er ytterligere kommentert i pkt. 2.2.3 (Risiko for indirekte negativ påvirkning). Som nevnt her er det utviklet et forbedret verktøy for sparring med kunder om bærekraftsrisiko som ble implementert i 2022. For å ytterligere redusere risiko vil det være nødvendig å gå gjennom relevante kontraktsvilkår og særvilkår knyttet til klima og miljø.</p> <p>Inkludering av portefølje i klimaregnskapet</p> <p>Innovasjon Norge har etablert et klimaregnskap for å kvantifisere og overvåke organisasjonens klimapåvirkning. Dette er et viktig verktøy for å identifisere områder hvor det er mulig å redusere utslipp og forbedre miljøprestasjonen. Per dags dato omfatter klimaregnskapet ikke Innovasjon Norges finansierte utslipp som en del av scope 3-utslippene. Dette er et område som kan forbedres for å gi en mer helhetlig forståelse av organisasjonens klimapåvirkning. Ved å inkludere porteføljen i klimaregnskapet vil Innovasjon Norge styrke forståelsen av organisasjonens totale klimapåvirkning og bidra til en mer helhetlig tilnærming til bærekraft. Dette vil gi virksomheten mulighet til å identifisere og implementere tiltak for å redusere utslipp og minimere potensiell negativ påvirkning på klima og miljø.</p>
--	---

Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Tilgjengeliggjøre digitalt verktøy for vurdering av bærekraftsrisiko for Innovasjon Norges kunder. Ansvarlig: Strategi og innovasjonspolitikk – Frist: 1. november 2023. • Revisjon av standardvilkår med hensyn på klima og miljø. Ansvarlig: Legal and compliance – Frist: 31. desember 2023. • Revidere policy for god forretningsskikk med hensyn på klima og miljø. Ansvarlig: Strategi og innovasjonspolitikk – Frist: 31. desember 2023. • Vurdere relevant metodikk for kvantifisering av utslipp knyttet til Innovasjon Norges portefølje som en del av scope 3-utslippene i Innovasjon Norges klimaregnskap. Ansvarlig: Strategi og innovasjonspolitikk – Frist: 31. mars 2024.
----------------	--

4.3.2 Kjøp av produkter og tjenester (klima og miljø)

Vurdering av risiko:	✓			
Relevante temaer:	☒	Utslipp (innkjøp, reiser, energiforbruk, avfall, vannkvalitet)	☒	Bruk av resirkulerte materialer og komponenter
	☐	Biodiversitet og ivaretagelse av sårbare økosystemer (avskoging)	☐	Dyrevelferd
Begrunnelse:	<p>Miljøkrav i anskaffelser</p> <p>Som skissert ovenfor under pkt. 3.5.2, er Innovasjon Norge underlagt regelverket om offentlige anskaffelser. I henhold til anskaffelsesloven § 5 skal offentlige oppdragsgivere innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning, og fremme klimavennlige løsninger der dette er relevant. Det er videre i anskaffelsesforskriften (foa.) § 7-9 inntatt en bestemmelse om minimering av miljøbelastning.</p> <p>Innovasjon Norge stiller i sine anskaffelser krav til miljø som kvalifikasjonskrav i de anskaffelser der dette er relevant. Det kan være krav til sertifiseringer som ISO 14001 og EMAS, men også andre sertifiseringer som Miljøfyrtårn og Grønt Punkt.</p> <p>I de tilfeller miljø brukes som tildelingskriterium, bør det som hovedregel vektas minimum 30 prosent, jf. foa. § 7-9. Innovasjon Norge anvender miljø som tildelingskriterium i de anskaffelser der det er relevant og kan knyttes til leveransen. For eksempel ble det i anskaffelsen for flytte- og frakttjenester oppstilt som tildelingskriterium at leverandøren ville bli vurdert på hvilke tiltak, mål og strategier som fantes på at gods ble sendt på den mest miljøvennlige måten. Videre i anskaffelsen for IKT-utstyr, ble leverandørens tilbud vurdert på graden av gjenbruk av utstyr, dokumentasjon på håndtering av EE-avfall og prosentandel fossilfrie kjøretøy som ville bli brukt ved utlevering av utstyr.</p> <p>Risikoutsatte innkjøp</p> <p>Det er størst risiko knyttet til Innovasjon Norges kjøp av følgende typer produkter og tjenester:</p>			

	<ul style="list-style-type: none"> • Møbler (ifbm. produksjon og holdbarhet) • IKT-utstyr (miljøskadelige komponenter, gjenbruk, håndtering av EE-avfall, utslipp på kjøretøy) • Renholdstjenester (bruk av miljøskadelige stoffer) • Bygging av stands (materialer og gjenbruk) • Digitale tjenester (karbonavtrykk fra datasentre) • Flytte- og frakttjenester (utslipp fra kjøretøy) <p>Behovsmeldingen som fylles ut i forkant av en anskaffelsesprosess ble i 2022 oppdatert for å inkludere en mer omfattende vurdering av ESG-risiko. Dette inkluderer ikke bare korrupsjonsrisiko, men også andre relevante ESG-områder for å sikre at alle potensielle risikofaktorer blir grundig vurdert.</p> <p>Inkludering av leverandører i klimaregnskapet</p> <p>Innovasjon Norge har et ansvar for å sikre at selskapets virksomhet ikke bidrar til negativ klimapåvirkning. Dette inkluderer også virksomheten til Innovasjon Norges leverandører. Ved å inkludere leverandører i Innovasjon Norges klimaregnskap, kan selskapet få en mer nøyaktig forståelse av sitt totale karbonavtrykk og identifisere områder der det kan redusere utslippene. Dette vil også bidra til å øke bevisstheten og ansvarligheten blant Innovasjon Norges leverandører når det gjelder deres egen klimapåvirkning.</p>
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgå avtalemaler, maler for konkurransegrunnlag og annen dokumentasjon/informasjon som brukes i anskaffelsesprosessen med hensyn på å redusere ESG-relatert risiko. Ansvarlig: Legal and compliance – Frist: 31. desember 2023. • Utvide klimaregnskapet til å inkludere Innovasjon Norges leverandører som en del av scope 3-utslipp. Ansvarlig: Virksomhetsstyring og økonomi – Frist: 31. mars 2024.

4.3.3 Øvrig drift (klima og miljø)

Vurdering av risiko:	<div> <div></div> <div></div> <div>✓</div> <div></div> </div>			
Relevante temaer:	☒	Utslipp (innkjøp, reiser, energiforbruk, avfall, vannkvalitet)	☒	Bruk av resirkulerte materialer og komponenter
	☐	Biodiversitet og ivaretagelse av sårbare økosystemer (avskoging)	☐	Dyrevelferd
Begrunnelse:	<p>Reisevirksomhet</p> <p>Innovasjon Norges virksomhet fordrer at ansatte reiser, blant annet for å ivareta selskapets kunder og for å følge opp ansatte ved ulike lokasjoner. Hovedandelen av Innovasjon Norges klimagassutslipp kommer fra flyreiser (scope 3). Som skissert ovenfor under pkt. 3.2.88 har Innovasjon Norge en streng reisepolicy for å begrense reiser til det som er absolutt nødvendig, med sterk vekt på bruk av digitale kommunikasjonsmidler som telefon og</p>			

	<p>videokonferanse. Det ble i 2023 innført en prosedyre på at alle reiser må forhåndsgodkjennes av nærmeste leder før den kan gjennomføres. For å begrense Innovasjon Norges klimagassutslipp vil det være viktig at alle ledere og ansatte i selskapet kjenner til reisepolicyen og veilederen for bærekraftig drift, og at avdelinger i Innovasjon Norge kjenner til sine klimagassutslipp knyttet til reiser.</p> <p>Miljøfyrtårn</p> <p>Innovasjon Norge og alle våre kontorer i Norge er sertifisert som Miljøfyrtårn, hvilket også er det styrende verktøyet for rapportering og oppfølging av bærekraft i egen drift. Dette innebærer at Innovasjon Norge arbeider for at man tar miljøhensyn i alt fra arbeidsprosesser og anskaffelser til valg av løsninger innen transport, energi og avfall. Innovasjon Norge har egne ressurspersoner som jobber aktivt med oppfølging av miljøfyrtårnsertifiseringen.</p> <p>Klimarapportering</p> <p>Statseide virksomheter har siden 2020 blitt bedt av Nærings- og Fiskeridepartementet om å rapportere sine klimautslipp til statens eierrapport. Klimaregnskapet baserer seg på Greenhouse Gas Protocol Corporate Standard (forkortet GHG-protokollen), og det skal følgelig rapporteres på klimagassutslipp målt i tonn CO₂-ekvivalenter for direkte utslipp (Scope 1), indirekte utslipp fra f.eks. energiforsyning (Scope 2) og indirekte utslipp knyttet til flyreiser, samt kjøp av andre varer og tjenester (Scope 3). Innovasjon Norge har tidligere hatt utfordringer med rapporteringen, men for 2022 ble det utarbeidet et klimaregnskap som gir en mer nøyaktig oversikt over selskapets klimagassutslipp. Dette markerer et viktig skritt i Innovasjon Norges arbeid med å redusere sin miljøpåvirkning og bidra til en mer bærekraftig fremtid.</p> <p>Nytt hovedkontor og bærekraftig eiendomsforvaltning</p> <p>Innovasjon Norge flyttet i januar 2023 inn i sitt nye hovedkontor, Grev Wedels plass 9, som er et rehabilitert bygg med høye miljøkrav. Dette prosjektet har satt en ny standard for bærekraftig eiendomsforvaltning i Innovasjon Norge. Bygget er BREEAM- og miljøfyrtårnsertifisert og det er lagt stor vekt på gjenbruk og ombruk, med blant annet gjenbruk av gamle møbler og bruk av miljøvennlige materialer. Energibruken i bygget er redusert med rundt 60 %, noe som har bidratt til et betydelig lavere klimaavtrykk. Innovasjon Norge har sammen med byggeier Storebrand hatt et tydelig fokus på sirkulærøkonomi og bærekraft, både i tilpasning og drift av de nye lokalene.</p>
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere å utvide Innovasjon Norges klimaregnskap til å inkludere mer spesifiserte utslipp knyttet til den enkelte divisjon eller avdeling. Ansvarlig: Virksomhetsstyring og økonomi – Frist: 31. mars 2024.

4.4 Sosiale forhold

4.4.1 Levering av tjenester (sosiale forhold)

Vurdering av risiko:			✓	
Relevante temaer:	☒	Tvangsarbeid	☒	Uanstendige lønns- og arbeidsvilkår
	☒	Barnearbeid	☒	Menneskehandel og menneskesmugling
	☒	Diskriminering, likestilling og mangfold	☒	Forbrukerinteresser
	☒	Fagorganisering og kollektive forhandlinger	☒	Urfolks rettigheter
Begrunnelse:	<p>Tjenesteyting til risikoutsatte selskaper</p> <p>Innovasjon Norge tilbyr tjenester innen finansiering, rådgiving, kompetanse, nettverk og profilering til et bredt spekter av norske virksomheter. Det vil følgelig alltid være en risiko for en indirekte negativ påvirkning på samtlige ESG-temaer innen <i>sosiale forhold</i> gjennom selskapets kunder. Innovasjon Norges håndtering av dette risikobildet er ytterligere kommentert i pkt. 2.2.3 (Risiko for indirekte negativ påvirkning). Som nevnt her er det utviklet et forbedret verktøy for sparring med kunder om bærekraftsrisiko som ble implementert høsten 2022.</p> <p>Innovasjon Norges aktiviteter i land med høy bærekraftsrisiko</p> <p>Innovasjon Norge har en aktiv rolle i flere land hvor det er kjente utfordringer knyttet til miljø, sosiale forhold og god selskapsstyring. High Potential Opportunities (HPO) er et program i Innovasjon Norge som støtter store eksportsatsinger, ved å samle hele Norges virkemiddelapparat og andre medlemmer av Team Norway. Eksempler på HPO-prosjekter inkluderer eksport av norsk tunnelteknologi til Chile og grønn maritim teknologi til Kina. Det er viktig å merke seg at slike prosjekter kan innebære utfordringer, spesielt i land som Chile hvor ivaretagelse av urfolks rettigheter kan være en risiko ved store infrastrukturprosjekter. Tiltak vurderes fortløpende for å ytterligere redusere bærekraftsrisiko i HPO-prosjektene.</p> <p>Innovasjon Norge har kontorer i flere land hvor internasjonale observatører har rapportert om manglende overholdelse av menneskerettighetene. Dette inkluderer land som Kina, Brasil, og De forente arabiske emirater (Dubai). For å motta tjenester fra Innovasjon Norge må bedrifter ha et bevisst forhold til relevant bærekraftsrisiko og oppfylle Innovasjon Norges forventninger til ansvarlig næringsliv. Innovasjon Norge setter krav om at kunder, leverandører og partnere utøver sin virksomhet i tråd med prinsipper for ansvarlig næringsliv. Dette inkluderer at virksomheten gjennomfører aktsomhetsvurderinger for å unngå skade på mennesker, samfunn og miljø, og at de håndterer potensiell risiko gjennom egnede internkontrollsystemer og retningslinjer. Innovasjon Norge anbefaler bedrifter å sette seg særlig inn i</p>			

	<p>menneskerettighetssituasjonen i landet de opererer i, og å ta nødvendige skritt for å sikre at deres virksomhet ikke bidrar til menneskerettighetsbrudd.</p> <p>Et eksempel på hvordan Innovasjon Norge håndterer utfordringer i land med høy bærekraftsrisiko er Norges deltakelse på verdensutstillingen Expo 2020 i Dubai. Til tross for en resolusjon fra EU-parlamentet som kritiserte De Forente Arabiske Emirater for flere menneskerettighetsbrudd, valgte Norge å delta. Dette var basert på en overbevisning om at man gjennom dialog, påvirkningsarbeid, tilstedeværelse og en konstruktiv tilnærming kunne bidra til å øke bevisstheten om arbeidstakeres rettigheter, menneskerettigheter og klima og miljø. Innovasjon Norge, som ledet Norges Expo-team, fulgte nøye med under hele byggeprosessen av den norske paviljongen. De rådførte seg med LO om tiltak for å sikre gode og trygge forhold for de som var involvert i byggingen av paviljongen lokalt. I tillegg ble noen lokale entreprenører som var aktuelle i forbindelse med byggingen av Norges paviljong diskvalifisert, nettopp fordi de ikke hadde høye nok standarder for ivaretagelse av arbeidernes velferd.</p> <p>Statsbesøk og delegasjonsreiser</p> <p>På oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet er Innovasjon Norge ansvarlig for næringslivsdelegasjoner som følger norske statsbesøk og offisielle besøk i utlandet. I forkant av delegasjonsreiser til risikoutsatte markeder har det vært praksis å holde en presentasjon om Innovasjon Norges krav og forventinger til ansvarlig næringsliv.</p> <p>For å kunne melde seg på statsbesøket til Sverige i mai 2022 ble det brukt et egenerklæringsskjema der bedrifter må bekrefte at de anerkjenner og oppfyller Innovasjon Norges krav til ansvarlig næringsliv, herunder OECDs retningslinjer og UNGP. De ble også oppfordret til å ta kurset i ansvarlig næringsliv på Innovasjon Norges kompetansesenter. Erfaringene tilsier at denne tilnærmingen kan implementeres i alle relevante kompetanse- og profileringstjenester.</p> <p>Eiers eksponering for brudd på ESG-prinsipper</p> <p>Som skissert under pkt. 2.2.3 følger det av UNGP pkt. 19 at et selskap bør bruke sin innflytelse til å påvirke eiere og andre tredjeparter. NFDs eierinteresser reiser ESG-problemstillinger som må diskuteres åpent med NFD i eierdialogmøter.</p> <p>Markedsføring og utenlandsk lovgivning i strid med prinsipper om likestilling og likeverd</p> <p>Visit Norway har som mål å promotere Norge som et attraktivt reisemål for et internasjonalt marked. Dette inkluderer også fokus på norsk kultur og samfunnsliv, samt grunnleggende norske verdier. Vi ønsker alle velkomne til landet vårt, uansett legning og hudfarge.</p>
--	--

	<p>Visit Norway har gjennom flere år hatt en satsing på å vise fram Norge som et trygt og imøtekomende reisemål også for LHBT+-segmentet, blant annet gjennom ulike artikler på visitnorway.com og tilsvarende sider på ulike språkversjoner.</p> <p>Enkelte land har en lovgivning som søker å påvirke Innovasjon Norges markedsføring i strid med alminnelige vestlige verdier om blant annet likestilling og likeverd (f.eks. begrensninger på å vise LHBT+-relatert innhold). Innovasjon Norge har på prinsipielt grunnlag besluttet å fortsette praksisen med at LHBT+-relatert innhold skal ha samme utforming i alle land (uavhengig av lokal lovgivning) og at det ikke skal brukes advarselsmarkering av LHBT+-relatert innhold.</p> <p>Behandling av personopplysninger om forbrukere</p> <p>Innovasjon Norges virksomhet retter seg også mot forbrukere, særlig innenfor reiseliv der et av målene er å markedsføre Norge som feriedestinasjon. Ved behandling av personopplysninger vil det alltid foreligge en risiko for at persondata kommer på avveie. Selskapet plikter å overholde markedsføringslovgivningen i de landene der det gjennomføres kampanjer etc. og vil være behandlingsansvarlig for de personopplysningene som samles inn gjennom påmelding på nyhetsbrev etc. Det gis informasjon om Innovasjon Norges behandling av personopplysninger når forbrukerne registrer seg som mottakere av nyhetsbrev, og ved hver enkelt utsendelse gis mottakerne også mulighet til å avregistrere seg (frabe seg ytterligere markedsføringshenvendelser).</p>
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Revisjon av standardvilkår med hensyn på sosiale forhold. Ansvarlig: Legal and compliance – Frist: 31. desember 2023. • Videreutvikle prosedyrer for HPO-programmet for å ytterligere redusere bærekraftsrisiko. Ansvarlig: Eksport – Frist: 31. desember 2023. • Implementere egenerklæring om ansvarlig næringsliv i alle relevante kompetanse- og profileringstjenester, herunder statsbesøk. Ansvarlig: Eksport – Frist: 31. desember 2023. • Ta opp eiers eksponering for ESG-risiko i eierdialogmøtet høsten 2023. Ansvarlig: Strategi og innovasjonspolitik – Frist: 31. desember 2023. • Revidere policy for god forretningsskikk med hensyn på sosiale forhold. Ansvarlig: Strategi og innovasjonspolitik – Frist: 31. desember 2023.

4.4.2 Kjøp av produkter og tjenester (sosiale forhold)

Vurdering av risiko:			✓	
Relevante temaer:	☒	Tvangsarbeid	☒	Uanstendige lønns- og arbeidsvilkår
	☒	Barnearbeid	☐	Menneskehandel og menneskesmugling
	☒	Diskriminering, likestilling og mangfold	☐	Forbrukerinteresser
	☒	Fagorganisering og kollektive forhandlinger	☐	Urfolks rettigheter
Begrunnelse:	<p>Særlig om arbeidslivskriminalitet – leverandøroppfølging</p> <p>I 2020, 2021 og 2022 ble porteføljen av leverandører gjennomgått med en risikobasert tilnærming. Noen av leverandørene som ble vurdert til i størst grad å være eksponert for mulig arbeidslivskriminalitet ble fulgt opp. Innovasjon Norge mottok tilfredsstillende svar på at de fleste av leverandørene jobber med å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Svarene viser at større leverandører til Innovasjon Norge har en tilfredsstillende tilnærming, mens enkelte mindre leverandører har et vesentlig forbedringspotensial.</p> <p>I Innovasjon Norge er det den enkelte avtaleeier som har ansvaret for å følge opp leverandørene med tanke på overholdelse av de relevante sosiale forhold.</p> <p>Kontroll på leverandørkjede</p> <p>I følgende anskaffelser er risikoen størst for at Innovasjon Norge ikke har tilstrekkelig kontroll på leverandørkjeden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IKT-utstyr (produksjon) • IKT-tjenester (arbeidsforhold og lønn) • Merchandise (produksjon) • Møbler (produksjon, montering) • Renholdstjenester (arbeidsforhold og lønn) • Kjøp av konsulenttenester i land med høy korrupsjonsrisiko • Flytte- og frakttjenester (arbeidsforhold og lønn) 			
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Plassere ansvaret for å systematisere leverandøroppfølgingen for å få en bedre oversikt, herunder ansvarliggjøre og gi opplæring til avtaleeiere. Ansvarlig: Strategi og Innovasjonspolitik - Frist: 31. desember 2023 • Legge inn kontraktregulering for leverandører om rapporteringsmekanismer knyttet til ESG. Ansvarlig: Legal and compliance – Frist: 31. desember 2023. 			

4.4.3 Øvrig drift (sosiale forhold)

Vurdering av risiko:						
Relevante temaer:	☐	Tvangsarbeid	☒	Uanstendige lønns- og arbeidsvilkår		
	☐	Barnearbeid	☐	Menneskehandel og menneskesmugling		
	☒	Diskriminering, likestilling og mangfold	☐	Forbrukerinteresser		
	☒	Fagorganisering og kollektive forhandlinger	☐	Urfolks rettigheter		
Begrunnelse:	<p>Forsvarlig personalforvaltning</p> <p>Innenfor dette ESG-området handler det først og fremst om å ha en forsvarlig personalforvaltning. Innovasjon Norge har en egen HR-avdeling og hvert kontor i Norge og utlandet ledes av en kontorleder. Kontorleder er ansvarlig for å sikre at de ansattes arbeidsforhold er i samsvar med de interne krav som Innovasjon Norge har fastsatt og lokal lovgivning. Det er også et nettverk av verneombud og safety representatives som bidrar til å sikre det systematiske HMS-arbeidet i virksomheten.²² Innovasjon Norge har kontorer i flere land hvor det er kjent at organisasjonsfriheten er begrenset. I disse landene kan det være utfordrende å være fagorganisert, og det er viktig at Innovasjon Norge er bevisst på disse utfordringene.</p> <p>Samarbeidfora mellom ledelsen og tillitsvalgte</p> <p>Ledelsen og tillitsvalgte har et åpent og godt samarbeid, og møtes jevnlig gjennom året på etablerte samarbeidsarenaer. Samarbeidsavtalen i Innovasjon Norge, danner sammen med Hovedavtalene i Spekter og arbeidsmiljøloven, grunnlag og gir regler for hvordan Innovasjon Norge og arbeidstakerorganisasjonene skal samhandle i ulike fora. Overenskomst og særavtaler regulerer i tillegg arbeidsforholdene. De tillitsvalgte i sentrale og lokale fora velges av og blant de organiserte.</p> <p>Samarbeidsutvalget (SAMU) er et drøftings- og konsultasjonsorgan for å sikre reel medinnflytelse og sikre at beslutninger fattes på et så bredt grunnlag som mulig og at flest mulig perspektiv er belyst. Lederteamet representerer i dette utvalget arbeidsgiver og fagforeningene de ansatte.</p> <p>Arbeidsmiljøutvalget (AMU) har som oppgave å sikre at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig. Utvalget skal delta i planleggingen av verne- og miljøarbeidet, og nøye følge utviklingen i spørsmål som angår arbeidstakernes sikkerhet, helse og velferd. AMU sitt arbeid reguleres i arbeidsmiljøloven.</p> <p>Forhandlingsutvalgets oppgave er å sikre god dialog og løsninger i forhandlingene om tema innen lønn, overenskomst og særavtaler.</p>					

	<p>Likestilling, inkludering og mangfold</p> <p>Innovasjon Norge jobber for en mangfoldig arbeidsstyrke og for å bidra til regjeringens inkluderingsdugnad. Likestilling, inkludering og mangfold er innarbeidet i selskapets øvrige rutiner og retningslinjer, og går langs tre akser: rekruttering og karriereutvikling, kompetanseutvikling og lønn- og arbeidsforhold.</p> <p>Selskapet har en mangfoldserklæring i alle stillingsannonser og oppfordrer spesielt personer med innvandrerbakgrunn, nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en til å søke. I tillegg balanseres begreper i tekstene når det gjelder krav til kompetanse, erfaring og mangfold. Dette for å bidra til et bredere kandidattilfang blant aktuelle søkere, utvidede perspektiver og dermed økt kompetanse for virksomheten. Innovasjon Norge har også deltatt i Integrerings- og mangfoldsdirektoratets kampanje med fokus på etnisk mangfold.</p> <p>Innovasjon Norge har i arbeidet med å rekruttere digitale ressurser også inngått samarbeid med eksterne partnere, for å styrke mangfoldsarbeidet og for å oppnå økt digital konkurransekraft. Samarbeidet innebærer at kandidater med begrenset formell utdanning og/eller yrkeserfaring har mulighet til å komme til jobbintervju, samt at nyansatte kan gis mulighet til å koble ny jobb med videreutvikling og studier. Selskapet følger også retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper.</p> <p>Innovasjon Norge utarbeidet i 2010 en handlingsplan for å sikre at likestillings- og mangfoldsarbeidet skal være en naturlig og integrert del av virksomheten. Innovasjon Norge har jobbet i tråd med denne planen, som i 2023 ble oppdatert og erstattet av retningslinjene for mangfold og inkludering.</p> <p>Når det gjelder tematikk knyttet til LHBT+ har det internt i Innovasjon Norge vært en diskusjon om selskapets bruk av pride-flagget og progress-trekanten kan være en form for «rosavasking». Dette er en sunn diskusjon og det har blant annet blitt utviklet et nytt dilemma knyttet til spørsmålet som er tatt inn i Innovasjon Norges dilemmatrening.</p>
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere å ta inn et punkt om at Innovasjon Norge støtter retten til kollektive forhandlinger og organisasjonsfrihet i nye etiske retningslinjer. Ansvarlig: HR – Frist: 31. desember 2023.

4.5 Selskapsstyring

4.5.1 Levering av tjenester (selskapsstyring)

Vurdering av risiko:			✓		
Relevante temaer:	☒	Korrupsjon bestikkelser	og	☒	Sanksjoner (terrorfinansiering etc.)
	☒	Manglende åpenhet (eierskap og skatteunndragelse etc.)		☐	Styresammensetning og mangfold
	☒	Hvitvasking		☐	Konkurranse
Begrunnelse:	<p>Mangelfull KYC-prosedyre (Kjenn din kunde)</p> <p>Innovasjon Norge kartlegger i dag eierskap hos våre kunder med grunnlag i statsstøttereguleringen, men selskapet er ikke underlagt hvitvaskingsloven og er følgelig ikke pålagt å kartlegge hvem de reelle rettighetshaverne av aksjepostene hos våre kunder er. Eierselskapene kan av og til være etablert i land med lave skattesatser, mangel på åpenhet om eierskap og/eller manglende informasjonsutveksling med andre land om skattemessige forhold. Blant annet er det nokså vanlig at fondsforvaltere etablerer fondsstrukturer i såkalte «skatteparadiser», uten at dette i seg selv vil være ulovlig eller kritikkverdig da det eksempelvis kan skyldes juridiske og/eller kommersielle forhold, typisk regulatorisk forutsigbarhet (herunder ønsket om å unngå dobbelt- og trippelbeskatning) og mangfold i investorbasen.</p> <p>Uoversiktlig eierskap øker risiko for blant annet skatteunndragelse, hvitvasking, korrupsjon og terrorfinansiering. Dette er straffbare forhold som vil kunne «diskvalifisere» selskaper som kunder av Innovasjon Norge. Eksisterende kundeforhold vil også kunne sies opp som følge av slike forhold. I saker der Innovasjon Norge undersøker eierforholdene og ikke mottar tilfredsstillende svar på våre spørsmål, vil den aktuelle søknaden avslås. Dette gjelder uavhengig av om eierne er etablert i «skatteparadiser» preget av manglende åpenhet eller i andre land. Mangelfulle prosedyrer knyttet til kartlegging av reelle rettighetshavere er med på å øke risikobildet for Innovasjon Norge og det vil følgelig være behov for tiltak.</p> <p>Tjenesteyting til risikoutsatte selskaper</p> <p>Innovasjon Norge tilbyr tjenester innen finansiering, rådgiving, kompetanse, nettverk og profilering til et bredt spekter av norske virksomheter. Det vil følgelig alltid være en risiko for en indirekte negativ påvirkning på samtlige ESG-relaterte emner innen <i>selskapsstyring</i> gjennom selskapets kunder. Innovasjon Norges håndtering av dette risikobildet er ytterligere kommentert i pkt. 2.2.3 (Risiko for indirekte negativ påvirkning).</p>				

	<p>Innovasjon Norge tilbyr også tjenester til enkelte utenlandske kunder og investorer. Invest in Norway, som er en avdeling i Innovasjon Norge, har som oppgave å tiltrekke utenlandske investorer og selskaper til Norge. Dette innebærer en spesiell eksponering for bærekraftsrisiko, da de til tider har direkte kontakt med aktører fra land og sektorer med kjente ESG-utfordringer. For å håndtere denne risikoen, er det viktig at Invest in Norway har grundige prosedyrer for bakgrunnssjekk av potensielle investorer og selskaper, for å sikre at de oppfyller Innovasjon Norges krav og forventninger til bærekraft og ansvarlig næringsliv. For å utvikle beste praksis samarbeider Innovasjon Norge med andre IPAs (Investment Promotion Agencies) i Norden, herunder Business Sweden, Business Finland, Invest in Denmark og Invest in Iceland.</p> <p>Eierskapsutøvelse og sanksjonsproblematikk</p> <p>Innovasjon Norge er eier av Investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa, som forvaltes av Kirkenes Fondsforvaltning. I lys av krigen i Ukraina er det en risiko for at selskaper som fondet er investert i omfattes av internasjonale sanksjoner. Fondet har de siste årene solgt seg ut av nesten alle investeringene i Russland og det gjenstår kun en eierandel på 1,6 prosent i CapMan Russia Fund L.P. som har en investeringsportefølje bestående av sju russiske selskaper. CapMan Russia Fund L.P. er ikke omfattet av sanksjonene. Utover eierandelen på 1,6% i CapMan Russia Fund, har investeringsfondet ingen øvrige aktiva i Russland, Hviterussland eller Ukraina. Innovasjon Norges håndtering av dette risikobildet er ytterligere kommentert i pkt. 3.2.12 (CR-policy for Investeringsfond for Nordvest-Russland og Øst-Europa).</p>
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre vurdering og ivaretagelse av KYC-tematikk i anskaffelsen av nytt kredittinformasjonssystem. Ansvarlig: Kreditt, spesialengasjement og vedlikeholdssenter – Frist: 31. desember 2023. • Revisjon av IDD-prosedyrer. Ansvarlig: Juridisk og Compliance – Frist: 31. desember 2023. • Revisjon av standardvilkår med hensyn på selskapsstyring. Ansvarlig: Legal and compliance – Frist: 31. Desember 2023. • Revidere policy for god forretningsskikk med hensyn på selskapsstyring. Ansvarlig: Strategi og innovasjonspolitikk – Frist: 31. desember 2023. • Videreutvikle due diligence-prosedyrer for Invest in Norway. Ansvarlig: Invest in Norway – Frist: 31. desember 2023.

4.5.2 Kjøp av produkter og tjenester (selskapsstyring)

Vurdering av risiko:			✓		
Relevante temaer:	☒	Korrupsjon og bestikkelser	☒	Sanksjoner (terrorfinansiering etc.)	
	☒	Manglende åpenhet (eierskap og skatteunndragelse etc.)	☐	Styresammensetning og mangfold	
	☐	Hvitvasking	☐	Konkurranse	
Begrunnelse:	<p>Krav til leverandøroppfølging</p> <p>Ved anskaffelse av produkter og tjenester stiller anskaffelsesregelverket krav til oppfølging av leverandører for å unngå korrupsjonsrisiko, terrorfinansiering og manglende innbetaling av skatter og avgifter. Denne oppfølgingen knytter seg til forhold på tidspunktet for anskaffelsen, og tilbake i tid, i tillegg til oppfølging av leverandørene gjennom kontraktsperioden.</p> <p>Planlegging av anskaffelser</p> <p>Alle anskaffelser i Innovasjon Norge begynner med at det utfylles en behovsmelding for anskaffelsen. I denne må det avsjekkes om anskaffelsen skal gjøres i et land med høy korrupsjonsrisiko eller ikke. Her benyttes Transparency Internationals korrupsjonsindeks (CPI), som skjemaet linker til. Dersom anskaffelsen skal skje i et land med høy korrupsjonsrisiko, skal behovsmeldingen innom Legal and Compliance for gjennomgang for å avklare hvilke tiltak som bør iverksettes.</p> <p>Gjennomføringen av anskaffelser</p> <p>Alle anskaffelser uavhengig av verdi fordrer at leverandøren fremlegger en attest for skatt og MVA uten restanser. For anskaffelser over EØS terskelverdi (NOK 2 200 000) plikter leverandørene å fylle ut et egenerklæringsskjema (European Single Procurement Document (ESPD)) som inkluderer korrupsjon, terrorfinansiering, lønns- og arbeidsforhold, hvitvasking, skattemessige forhold mv. Leverandører som ikke har «rent» ESPD-skjema vil bli avvist. Det gjennomføres også en bakgrunnssjekk (IDD) på alle leverandører dersom visse terskler er innfridd.</p> <p>Stikkprøver</p> <p>Oppdragsgiver plikter etter anskaffelsesregelverket å følge opp kontrakten. I Innovasjon Norges standardkontrakter er det inntatt bestemmelser om anti-korrupsjon, skatt og MVA, terrorfinansiering mv. Selskapet følger opp dette gjennom årlige stikkprøver av leverandørene.</p>				
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Legge inn sjekk av eierskap opp til reelle rettighetshavere før kontraktsinngåelse i sjekklister for anskaffelser, for store kontrakter over en viss størrelse. Ansvarlig: Legal and compliance – Frist: 31. desember 2023. 				

4.5.3 Øvrig drift (selskapsstyring)

Vurdering av risiko:						
Relevante temaer:	☒	Korrupsjon og bestikkelser	☐	Sanksjoner (terrorfinansiering etc.)		
	☒	Manglende åpenhet (eierskap og skatteunndragelse etc.)	☒	Styresammensetning og mangfold		
	☐	Hvitvasking	☒	Konkurranse		
Begrunnelse:	<p>Generelt om Innovasjon Norges virksomhet og tilstedeværelse globalt</p> <p>Som skissert ovenfor under pkt. 2.2.2, er Innovasjon Norge etablert i flere land med en CPI-score på under 60. Det er viktig for selskapet å sikre at samtlige ansatte – uansett hvor i verden de jobber og om de er utsendinger eller lokalansatte – forstår at det er de standardene Innovasjon Norge har satt som gjelder i forbindelse med utføringen av deres arbeid.</p> <p>Innovasjon Norges virksomhet er ikke av en slik karakter at det er behov for virksomhetskritiske konsesjoner, lisenser eller tillatelser. Det er imidlertid en latent risiko for at ansatte i Norge og utlandet blir forsøkt påvirket (passiv korrupsjon) eller misbruker sin stilling (aktiv korrupsjon) i forbindelse med tjenesteleveringen. Innovasjon Norge har en egen antikorrupsjonspolicy og i selskapets dilemmasamling er det flere oppgaver som tar opp problemstillinger knyttet til korrupsjon og bestikkelser.</p> <p>Offentlighetsloven</p> <p>Offentlighetsloven gjelder for Innovasjon Norge. Det innebærer at selskapet – med de begrensninger som lovverket oppstiller – plikter å gi innsyn i virksomhetsrelaterte dokumenter.²³</p> <p>Offentlighetsloven innebærer ikke at alle dokumenter i Innovasjon Norge er tilgjengelige for offentligheten. Loven inneholder praktisk viktige unntak fra innsynsretten (for eksempel gis det ikke innsyn i taushetsbelagt informasjon). Videre følger det av offentlighetsforskriften at store deler av Innovasjon Norges virksomhet faller utenfor offentlighetslovens virkeområde.</p> <p>Standardtekstene som brukes i innsynssaker er justert slik at det gis tilstrekkelig informasjon i samsvar med åpenhetsloven.</p> <p>Eierskap og regnskap</p> <p>Eierskapet i Innovasjon Norge er offentlig og lovregulert, jf. lov om Innovasjon Norge § 2.²⁴ Innovasjon Norges regnskaper utarbeides og</p>					

²³ Formålet med offentlighetsloven er å legge til rette for at offentlig virksomhet er åpen og gjennomskiktig og således styrke (i) informasjons- og ytringsfriheten, (ii) den demokratiske deltakelsen, (iii) rettssikkerheten for den enkelte, (iv) tilliten til det offentlige og (v) kontrollen fra allmennheten.

²⁴ «Selskapet eies av staten med 51 prosentandeler og fylkeskommunene med 49 prosentandeler.»

	<p>registreres i Regnskapsregisteret i samsvar med regnskapsloven. I utlandet følger Innovasjon Norge i tillegg lokale regler der de kommer til anvendelse på selskapets virksomhet.</p> <p>Habilitet og misligheter Som skissert ovenfor i pkt. 3.2.99 har selskapet utarbeidet egne retningslinjer og søknadskjemaer for tillitsverv og bierverv.</p> <p>Styresammensetning og mangfold Det følger av lov om Innovasjon Norge § 14 femte ledd at aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende. Styret i Innovasjon Norge består i dag av elleve personer (inkludert styreleder og nestleder). I tillegg er det tre varamedlemmer. Styret består av fem menn og seks kvinner.</p>
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Publisere Innovasjon Norges aktsomhetsvurdering på selskapets nettsider. Ansvarlig: Markedsavdelingen – Frist: 1. juli 2023.